

ANATOMIA

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów	Położnictwo
Specjalność	-
Jednostka organizacyjna	Wydział Nauk o Zdrowiu
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Forma studiów	Studia stacjonarne
Profil studiów	Praktyczny
Cykl kształcenia	2023/2024
Kod przedmiotu	14-PO-D3.1-A
Język wykładowy	Polski
Obligatoryjność	Zajęcia obowiązkowe
Grupa zajęć, w ramach której osiąga się szczegółowe efekty uczenia się	A. Nauki podstawowe
Przedmiot kształtujący umiejętności praktyczne	Tak
Liczba punktów ECTS	3
Okres	semestr I
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	dr n. med. Wojciech Guzikowski
Prowadzący przedmiot	dr n. med. Wojciech Guzikowski, dr Iwona Dzieńdziora-Urbińska

Bilans godzin i punktów

	Liczba godzin	Liczba ECTS
Łączny nakład pracy studenta	85	3
Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela w tym zajęcia praktyczne	70	
Praca własna studenta	15	

Forma	Liczba godzin* i forma zaliczenia					
	Semestr I	Semestr II	Semestr III	Semestr IV	Semestr V	Semestr VI
Wykłady	Godziny	40				
	Forma zaliczenia	E				
Ćwiczenia audytoryjne	Godziny	30				
	Forma zaliczenia	Z/O				
Ćwiczenia laboratoryjne	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Ćwiczenia praktyczne	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Ćwiczenia w CSM	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Seminarium audytoryjne	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Lektorat	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Zajęcia praktyczne w CSM	Godziny					
	Forma zaliczenia					
Zajęcia praktyczne w podmiocie leczniczym	Godziny					
	Forma zaliczenia					
	Godziny	15				

Praca własna pod kierunkiem nauczyciela akademickiego	Forma zaliczenia	Z/O					
---	------------------	-----	--	--	--	--	--

*godzina dydaktyczna oznacza 45 minut

Opis przedmiotu / modułu

Cele i założenia przedmiotu/MODUŁU:	Zapoznanie studenta z podstawowymi elementami prawidłowej budowy ciała ludzkiego, nabycie przez studenta wiedzy, która może być wykorzystana do poznania funkcji oraz porównania zmian w przypadkach patologii (choroby).
Wymagania wstępne do przedmiotu/MODUŁU:	Podstawowa wiedza obejmująca wiadomości z biologii z zarysem anatomii człowieka na poziomie szkoły średniej.
Metody dydaktyczne	wykład informacyjny
	pokaz multimedialny
	pokaz na fantomach i planszach
	ćwiczenia w grupach
Narzędzia dydaktyczne	rzutnik multimedialny
	modele anatomiczne
	plansze anatomiczne

Modułowe efekty uczenia się

Kod modułowego efektu uczenia się	Treść modułowego efektu uczenia się	Metody weryfikacji efektu uczenia się
<u>WIEDZA</u>		
W zakresie wiedzy student zna i rozumie:		
A.W1.	budowę ciała ludzkiego w podejściu topograficznym (kończyny górna i dolna, klatka piersiowa, brzuch, grzbiet, szyja, głowa) oraz czynnościowym (układ kostno-stawowy, układ mięśniowy, układ krążenia, układ oddechowy, układ pokarmowy, układ moczowy, układy płciowe, układ nerwowy i narządy zmysłów, powłoka wspólna, krążenie maczyno-płodowe), w tym różnice w budowie ciała człowieka dorosłego, niemowlęcia i noworodka;	test pisemny i/lub odpowiedź ustna/pisemna, realizacja zleconego zadania
A.W2.	budowę i funkcjonowanie miednicy kostnej i mięśni dna miednicy jako kanału rodnego;	test pisemny i/lub odpowiedź ustna/pisemna, realizacja zleconego zadania
<u>UMIĘJĘTNOŚCI</u>		
W zakresie umiejętności student potrafi:		
A.U1.	posługiwać się w praktyce mianownictwem anatomicznym i wykorzystywać znajomość topografii narządów oraz wykazywać różnice w budowie noworodka, niemowlęcia i człowieka dorosłego;	test pisemny i/lub odpowiedź ustna/pisemna, obserwacja ciągła przez nauczyciela
A.U2.	opisywać zmiany w funkcjonowaniu organizmu jako całości w sytuacji zaburzenia jego homeostazy oraz interpretować fizjologiczne procesy, ze szczególnym uwzględnieniem neurohormonalnej regulacji procesów fizjologicznych;	test pisemny i/lub odpowiedź ustna/pisemna, realizacja zleconego zadania, obserwacja ciągła przez nauczyciela
<u>KOMPETENCJE SPOŁECZNE</u>		
W zakresie kompetencji społecznych student jest gotów do:		
A.K2.	poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece;	obserwacja ciągła przez nauczyciela
A.K6.	zachowywania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem;	obserwacja ciągła przez nauczyciela;

Treści merytoryczne przedmiotu

Wykład semestr I		
LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	Wiadomości wstępne: anatomia i jej działy, elementy budowy ludzkiego ciała (narząd, układ, aparat). Układy wegetatywne a somatyczne i ich rola w funkcjonowaniu organizmu, jako całości.	A.W1. A.K2. A.K6.
2.	Okolice ciała ludzkiego. Osie płaszczyzny, położenia w przestrzeni.	A.W1. A.K2. A.K6.
3.	Osteologia ogólna: czynności kości, kształt kości, makrostruktura kości, właściwości kości: fizyczne, biologiczne i chemiczne.	A.W1. A.K2. A.K6.
4.	Osteologia ogólna cd.: okostna i ochrząstka, szpik kostny, rozwój kości, naczynia i nerwy kości. Ogólny podział kośćca człowieka.	A.W1. A.K2. A.K6.
5.	Budowa stawów i ich funkcja w organizmie.	A.W1. A.K2. A.K6.
6.	Kości czaszki – podział (kości mózgowcowe i twarzoczaszki). Charakterystyka budowy i ruchomość.	A.W1. A.K2. A.K6..
7.	Kości kończyny górnej: połączenia wolne – budowa, rola stałych i niestałych składników stawu.	A.W1. A.K2. A.K6.
8.	Kości kończyny dolnej.	A.W1. A.K2. A.K6.
9.	Kości kręgosłupa i klatki piersiowej.	A.W1. A.K2. A.K6.
10.	Prawidłowa postawa ciała człowieka, jej cechy, rozwój w ontogenezie. Przyczyny powstawania i skutki wad postawy.	A.W1. A.K2. A.K6.
11.	Miologia ogólna: rodzaje mięśni, ich położenie. Makroskopowa budowa mięśni (początkowy, końcowy, stały i ruchomy). Narządy pomocnicze mięśni.	A.W1. A.K2. A.K6.
12.	Mięśnie kończyny górnej.	A.W1. A.K2. A.K6.
13.	Mięśnie kończyny dolnej.	A.W1. A.K2. A.K6..
14.	Mięśnie tułowia i jamy brzusznej.	A.W1. A.K2. A.K6.
15.	Mięśnie twarzy i szyi.	A.W1. A.K2. A.K6.
16.	Anatomia O.U.N. i obwodowego układu nerwowego.	A.W1. A.K2. A.K6.
17.	Układ krwionośny – ogólna charakterystyka i podział. Naczynia krwionośne – budowa.	A.W1. A.K2. A.K6.
18.	Budowa i funkcja tętnic, żył i naczyń włosowatych.	A.W1. A.K2. A.K6.
19.	Budowa anatomiczna serca.	A.W1. A.K2. A.K6.
20.	Krążenie duże i małe.	A.W1. A.K2. A.K6.
21.	Układ limfatyczny – narządy chłonne, ich budowa i topografia.	A.W1. A.K2. A.K6.
22.	Układ moczowy – ogólna charakterystyka budowy.	A.W1. A.K2. A.K6.
23.	Układ płciowy – ogólna charakterystyka topografii i budowy narządów płciowych żeńskich i męskich.	A.W1. A.K2. A.K6.
24.	Narządy zmysłów: ogólna charakterystyka i podział. Układ dokrewny: ogólna charakterystyka i przegląd z uwzględnieniem.	A.W1. A.K2. A.K6.
25.	Układ pokarmowy: ogólna charakterystyka i podział na odcinki. Otrzewna.	A.W1. A.K2. A.K6.
26.	Układ pokarmowy cd.	A.W1. A.K2. A.K6.
27.	Budowa anatomiczna i funkcja wątroby i trzustki.	A.W1. A.K2. A.K6.
28.	Układ oddechowy: ogólna charakterystyka i podział na odcinki. Opłucna.	A.W1. A.K2. A.K6.
29.	Budowa i funkcjonowanie miednicy kostnej i mięśni dna miednicy jako kanału rodowego.	A.W2. A.K2. A.K6.
30.	Podsumowanie.	A.W1. A.K2. A.K6.

Ćwiczenia audytoryjne semestr I

LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	<p>Ćwiczenia wprowadzające. Osteologia</p> <p>Szczegółowe omówienie programu ćwiczeń, omówienie regulaminu, przedstawienie schematu zaliczenia ćwiczeń. Podział szkieletu, demonstracja poszczególnych kości, ważniejsze szczegóły szkieletu osiowego (cechy charakterystyczne poszczególnych kręgów), łopátka, żebra, mostek, obojczyk, kości kończyny górnej wolnej.</p> <p>Budowa szczegółowa kości kończyny dolnej (kości kulszowej, biodrowej, łonowej). Szczegółowa budowa kości krzyżowej, miednica jako całość, granice i pojęcia miednica mniejsza i większa, wymiary miednicy i płaszczyzny miednicy, oś miednicy, cechy dymorficzne miednicy, ważniejsze elementy kości udowej, piszczelowej, strzałkowej i szkieletu stopy.</p> <p>Czaszka z szczególnym uwzględnieniem szwów oraz ciemiączek czaszki. Etapy rozwoju czaszki, demonstracja czaszki noworodka.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
2.	<p>Syndesmologia</p> <p>Połączenia w obrębie miednicy (spojenie łonowe, staw krzyżowo-biodrowy, otwór zaślony, otwory kulszowe większy i mniejszy-położenie i zawartość. Połączenie w obrębie szkieletu osiowego i klatki piersiowej.</p> <p>Ważniejsze połączenie kości kończyny górnej i dolnej (stawy: ramienny, łokciowy, promieniowo-nadgarstkowy), kanał nadgarstka z zawartością. Staw biodrowy, kolanowy, skokowo-goleniowy.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
3.	<p>Układ oddechowy. Gruczoły wydzielania wewnętrznego</p> <p>Podział układu oddechowego – opis poszczególnych jego odcinków. Budowa jamy nosowej, krtani, tchawicy, oskrzeli. Położenie i budowa płuc. Segmenty oskrzelowo - płucne.</p> <p>Podział gruczołów wydzielania wewnętrznego. Budowa gruczołów wydzielania wewnętrznego – grasicca, tarczyca, przytarczyce, przysadka mózgowa, nadnercza. Rola trzustki, jajnika i jądra w funkcji gruczołów dokrewnych.</p> <p>Układ pokarmowy(część gruczołowa i jelitowa)</p> <p>Podział układu pokarmowego – jama ustna wraz z zawartością (zęby – rodzaje - ogólnie). Budowa i funkcja języka, gardziel, gardło, przełyk, żołądek, dwunastnica, jelito cienkie (czcze i kręte) – jelito grube z szczególnym uwzględnieniem kątnicy i wyrostka robaczkowego, odbytnica, odbył.</p> <p>Cześć gruczołowa układu pokarmowego – wątroba, trzustka, woreczek żółciowy. Śledziona.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
4.	<p>Myologia</p> <p>Rodzaje tkanki mięśniowej, podział i rodzaje mięśni, elementy dodatkowe mięśni. Cechy charakterystyczne mięśni mimicznych. Demonstracje.</p> <p>Mięśnie oddechowe, przepona, mięśnie brzuszne i grzbietowe brzucha. Mięśnie wewnętrzne miednicy, przepona moczowo-płciowa – budowa. Inne grupy mięśni szkieletowych – mięśnie szyi, obręczy barkowej klatki piersiowej, kończyny górnej, ramienia, przedramienia, ręki. Mięśnie zewnętrzne miednicy, uda, podudzia i stopy, mięśnie grzbietu.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.

5.	<p>Serce. Układ krążenia.</p> <p>Serce - cor - topografia z uwzględnieniem granic stłumienia względnego i wewnętrznego serca. Budowa przedsionków i komór serca. Budowa i rola zastawek serca. Szkielet serca i jego elementy. Warstwowa budowa serca. Mięsień przewodnictwa serca. Worek osierdziowy.</p> <p>Układ krążenia. Różnica w budowie naczyń krwionośnych i żylnych. Duży i mały krwioobieg. Płodowe krążenie krwi. Tętnice wieńcowe serca. Aorta wstępująca, łuk aorty z jego głównymi odgałęzieniami. Aorta piersiowa i brzuszna. Ważniejsze naczynia przeznaczone dla szyi, głowy, kończyny górnej. Unaczynienie cun. Koło tętnicze mózgu.</p> <p>Pień trzewny, ważniejsze naczynia jamy brzusznej (szczegółowo tętnica jajnikowa i maciczna). Tętnica biodrowa wspólna, udowa, unaczynienie, tętnice kończyny dolnej. Główne naczynia żyłne ustroju (żyły główna górna, dolna, wrotna, ramiennogłówna, azygos, hemiazygos. Szczegółowo obszar żylny dołu łokciowego, grzbietu ręki. Zatoki żyłne czaszki (mózgu). Układ limfatyczny.</p>	A.W1. A.W2. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
6.	<p>Układ rozrodczy żeński i męski</p> <p>Układ moczowo-płciowy. Stosunki otrzewnowe z szczególnym uwzględnieniem miednicy mniejszej. Narządy płciowe wewnętrzne żeńskie, macica, jajniki, jajowody. Krocze – topografia okolicy. Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne. Narządy płciowe męskie zewnętrzne i wewnętrzne.</p>	A.W1. A.W2. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
7.	<p>Układ moczowy.</p> <p>Część moczowa układu moczowo-płciowego. Nerka – położenie, budowa, unaczynienie. Budowa jednostki funkcjonalnej nerki – nefronu. Unaczynienie. Moczowód – pęcherz moczowy, cewka moczowa żeńska i męska. Przestrzeń zaotrzewnowa.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
8.	<p>Układ nerwowy.</p> <p>Układ nerwowy – podział. C.U.N. – podział na poszczególne części. Półkule mózgowe. Podstawowe bruzdy i zakręty płaszcza. Ważniejsze ośrodki kory mózgowej – ich lokalizacja. Neuron jako jednostka funkcjonalna układu nerwowego. Jądra podkorowe kresomózgowia. Podstawowe rodzaje włókien nerwowych. Drogi nerwowe. Opony mózgowo-rdzeniowe. Zbiorniki płynu mózgowo rdzeniowego. Budowa rdzenia kręgowego (ważniejsze elementy budowy wewnętrznej). Budowa zewnętrzna rdzenia kręgowego. Łuk odruchowy i jego elementy.</p> <p>Układ nerwowy autonomiczny. Nerwy czaszkowe – podział, krótki przebieg z zakresem unerwienia.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.
9.	<p>Obwodowy układ nerwowy-sploty. Narządy zmysłu.</p> <p>Obwodowy układ nerwowy. Podstawowe sploty, topografia, budowa, odgałęzienia z obszarem unerwienia. Dokładny opis nerwów – przeponowego, promieniowego, łokciowego, pośrodkowego, kulszowego, sromowego.</p> <p>Narządy zmysłów. Budowa narządów – wzroku, przedsionkowo-ślimakowego, smaku, powonienia, powłoki skórnej. Szczegółowa budowa gruczołu sutkowego oraz budowa dołu pachowego z zawartością.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń z zakresu anatomii.</p>	A.W1. A.U1. A.U2. A.K2. A.K6.

Praca własna semestr I

LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	Budowa czaszki noworodka ze szczególnym uwzględnieniem aspektów praktycznych i klinicznych.	A.W1. A.K2. A.K6.
2.	Elementy budowy macicy przydatne w ocenie przebiegu ciąży oraz ich udział w trakcie porodu.	A.W1. A.W2. A.K2. A.K6.
3.	Rodzaje tkanki mięśniowej oraz czas i stopień ich wykorzystania w przebiegu ciąży i porodu.	A.W1. A.W2. A.K2. A.K6.
4.	Elementy układu kostnego biorące udział w bezpośredniej budowie kanału rodowego kobiety.	A.W1. A.W2. A.U1. A.K2. A.K6.
5.	Elementy morfologicznej budowy kobiety (różne układy) biorące udział w procesach prokreacji.	A.W1. A.W2. A.K2. A.K6.
6.	Zróżnicowanie budowy noworodka w stosunku do osobników dorosłych.	A.W1. A.K2. A.K6.
7.	Ważne punkty orientacyjne ciała ludzkiego, ich znaczenie praktyczne w medycynie.	A.W1. A.W2. A.K2. A.K6.
8.	Podstawowe różnice w układzie krążenia noworodka i osób dorosłych.	A.W1. A.K2. A.K6.
9.	Nazwiska znanych uczonych w kontekście struktur morfologicznych.	A.W1. A.K2. A.K6.
10.	Ważniejsze elementy układu chłonnego.	A.W1. A.K2. A.K6.
11.	Skóra oraz jej przydatki, jako narząd.	A.W1. A.K2. A.K6.
12.	Gruzoły wydzielania wewnętrznego.	A.W1. A.K2. A.K6.
13.	Rodzaje połączeń układu kostnego z miejscami ich lokalizacji w organizmie człowieka.	A.W1. A.K2. A.K6.
14.	Okolice ciała ludzkiego z uwzględnieniem ich zawartości narządów i tkanek.	A.W1. A.K2. A.K6.
15.	Gruzoł sutkowy, jako ważny element stanowiący potencjalne zagrożenie procesu nowotworowego dla kobiety, samokontrola jego prawidłowej budowy, profilaktyka jego oceny w zagrożeniu rakiem sutka.	A.W1. A.K2. A.K6.
16.	Prawidłowa budowa szyjki macicy jako elementu zagrożenia nowotworowego. Profilaktyka zagrożenia rakiem szyjki macicy.	A.W1. A.W2. A.K2. A.K6.

Wykaz literatury

LITERATURA PODSTAWOWA	
1.	Anatomia człowieka, Suder Elżbieta, Brużewicz Szymon. Wydawca: Górnicki. ISBN: 9788361257998, Rok wydania: 2021
2.	ANATOMIA dla studentów Kyung W. Chung, Harold M. Chung, Nancy L. Halliday Rok wydania: 2021, Wydawca: MAKMED ISBN: 9788394345983
3.	Suder E, Brużewicz Sz. Anatomia człowieka: podręcznik i atlas dla studentów licencjatów medycznych. Górnickie Wydawnictwo Medyczne, Wrocław 2016
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA	
1.	Sobotta J. Atlas Anatomii Człowieka. Wydawnictwo Urban & Partner, Wrocław 2006
2.	Bochenek A. (red.) Anatomia człowieka: repetytorium na podstawie Anatomii Człowieka Bochenka A, Reichera M. Przyg, uzupełniał i red. Aleksandrowicz R, Ciszek B, Krasucki K. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014

Kryteria oceny

SPOSOBY OCENY: F - Formułująca P - Podsumowująca Pozytywne zaliczenie każdej z form zajęć modułu stanowi podstawę dopuszczenia do zaliczenia końcowego przedmiotu - EGZAMINU.	
Wykład (W)	Zasady obecności studenta na wykładach prowadzący podaje do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. F1 realizacja zleconego zadania w ramach PW; P Ustalenie zaliczenia wykładów odbywa się na podstawie uzyskania pozytywnej oceny z zleconego zadania w ramach BN i aktywności studenta na zajęciach.
Ćwiczenia audytoryjne (ĆA)	Zasady obecności studenta na ćwiczeniach prowadzący podaje do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach. F1 aktywny udział w ćwiczeniach; F2 śródsesemtralne ustne/pisemne kolokwia; F3 dyskusja w trakcie ćwiczeń, sprawdzająca przygotowanie do zajęć; P Ustalenie zaliczenia ćwiczeń odbywa się na podstawie ocen cząstkowych otrzymanych przez studenta w czasie trwania zajęć i obecności na zajęciach.
Praca własna studenta pod kierunkiem nauczyciela (PW)	F1 uzyskanie pozytywnej oceny z pracy zaliczeniowej;
EGZAMIN KOŃCOWY z przedmiotu/MODUŁU	Warunki dopuszczenia do egzaminu: – uzyskanie zaliczenia z wykładów, – uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń, Forma egzaminu: – egzamin pisemny, test jednokrotnego wyboru

KRYTERIA OCENY ODPOWIEDZI USTNEJ/PISEMNEJ (F)			Skala ocen odpowiedzi ustnej (F) w odniesieniu do ilości uzyskanych punktów	
Lp.	KRYTERIA	Liczba punktów		
			bardzo dobry	16
1.	Zasób wiadomości, zrozumienie tematu.	0-5	dobry plus	15
2.	Aktualność wiedzy położniczej.	0-5	dobry	13-14
3.	Zastosowanie prawidłowej terminologii.	0-3	dostateczny plus	11-12
4.	Spójność konstrukcji wypowiedzi.	0-3	dostateczny	9-10
	RAZEM:	16 pkt	niedostateczny	<8

KRYTERIA OCENY PRACY PISEMNEJ (F)			Skala ocen pisemnej pracy j (F) w odniesieniu do ilości uzyskanych punktów	
Lp.	KRYTERIA	Liczba punktów		
			bardzo dobry	19-20
1.	Zgodność tematyki i treści, zrozumienie tematu.	0-5	dobry plus	17-18
2.	Aktualność wiedzy położniczej.	0-5	dobry	15-16
3.	Zastosowanie prawidłowej terminologii.	0-3	dostateczny plus	13-14
4.	Spójność pracy.	0-3	dostateczny	11-12
5.	Wybór właściwej literatury.	0-2	niedostateczny	<10
6.	Estetyka pracy.	0-2		
	RAZEM:	20 pkt		

KRYTERIA OCENY TESTU JEDNOKROTNEGO WYBORU (P)	
bardzo dobry (5,0) bdb	powyżej 91% poprawnych odpowiedzi,
dobry plus (4,5) db plus	81-90% poprawnych odpowiedzi,
dobry (4,0) db	71-80% poprawnych odpowiedzi,
dostateczny plus (3,5) dst plus	66-70% poprawnych odpowiedzi,
dostateczny (3,0) dst	60-65% poprawnych odpowiedzi,
niedostateczny (2,0) ndst	poniżej 60% poprawnych odpowiedzi,

Obowiązuje od 01.10.2023 r. dla naboru 2023/2024